

Συγγραφέας του Best Seller *Χαμένος Παράδεισος* – Σμύρνη 1922

Τζάιλς Μίλτον

ΡΟΥΑΜΑΤ

ΣΤΟ ΒΕΡΟΛΙΝΟ

Η Ψυχοπολεμική Αντιπαράθεση που διαμόρφωσε τον Σύγχρονο Κόσμο

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ: Σταυρούλα Αργυροπούλου

Ο δρόμος προς το Βερολίνο

Ο συνταγματάρχης Φρανκ Χόουλι ήταν ένας ζωντανός θρύλος για τους άντρες που υπηρετούσαν υπό τις διαταγές του· ένας ντόμπρος Γιάνκης με επικίνδυνο χαμόγελο και αφοπλιστικά κοφτερό μυαλό. Διοικούσε μια μονάδα με την ονομασία A1A1, ένα υπέροχο ακρωνύμιο για μια ομάδα καθοδηγούμενη από έναν τόσο δραστήριο τυχοδιώκτη. Καθήκον αυτής της μονάδας ήταν να εισχωρήσει στα εδάφη που είχαν απελευθερωθεί πρόσφατα και να επιβάλει την τάξη στο χάος, επισκευάζοντας τις κατεστραμμένες υποδομές και τρέφοντας τους πολίτες που λιμοκτονούσαν.

Ο συνταγματάρχης Χόουλι είχε κερδίσει τα γαλόνια του μέσα στο χάος που ακολούθησε την απόβαση στη Νορμανδία τον Ιούνιο του 1944. Διορισμένος να διοικήσει τα κατεστραμμένο λιμάνι του Χερβούργου, πηγαينوερχόταν μέσα στην πόλη σαν καλόβολος δικτάτορας, καταργώντας τα στημένα δικαστήρια που απένεμαν σκληρή δικαιοσύνη στους πρώην συνεργάτες των Γερμανών και διοικώντας το νέο του φέουδο με σιδηρά πυγμή. Το δεύτερο μεγάλο έργο του ήταν να οργανώσει την τροφοδότηση πέντε εκατομμυρίων πεινασμένων Παριζιάνων μετά την απελευθέρωση της πόλης τον Αύγουστο του 1944. Ήξερε πώς να κάνει τη δουλειά του: χωρίς γραφειοκρατία, χωρίς κόκκινη ταινία, χωρίς κανόνες· εκτός και αν οι κανόνες ήταν δικοί του. Η επιτυχία τού απέφερε χειροκροτήματα από κάθε πλευρά, καθώς τα παράσημα της Λεγεώνας της Αξίας της Βρετανικής Αυτοκρατορίας, και τον Πολεμικό Σταυρό και το παράσημο της Λεγεώνας της Τιμής της Γαλλικής Δημοκρατίας. Ο Χόουλι μπορεί να έπαιζε τον καουμπόη, αλλά ενδιαφερόταν ζωηρά για την ευημερία του λαού.

Η μονάδα του ανεφοδιάζε ακόμα με τρόφιμα τη γαλλική πρωτεύουσα το

φθινόπωρο του 1944, όταν ο Χόουλι δέχτηκε την επίσκεψη του Αμερικανού διοικητή, ταξίαρχου Τζούλιους Χολμς, στα γραφεία του στο νούμερο 7 της Βαντόμ Πλας. Η συζήτησή τους στάθηκε τυπική αλλά σκόπιμη.

«Φρανκ» τον ρώτησε ο Χολμς «πώς θα σου φαινόταν να πας στο Βερολίνο;»

«Έξοχα» σήκωσε τους ώμους του ο Χόουλι. «Η δουλειά εδώ έχει γίνει, κι εγώ θα 'θελα να μείνω στην πρώτη γραμμή στα ανατολικά. Καλό μου ακούγεται το Βερολίνο».¹ Αυτή η σύντομη συνομιλία ήταν ό,τι χρειάστηκε από την πλευρά του για να αναλάβει μία από τις σημαντικότερες δουλειές στον μεταπολεμικό κόσμο.

Σίγουρα διέθετε τον απαιτούμενο δυναμισμό. Ήταν ένα περίεργο μείγμα εμπρηστή και διανοουμένου διαρκώς σε εγρήγορση, σαν ένας τεράστιος καλοβαλμένος αετός, έτοιμος να εφορμήσει αν το απαιτούσε η ανάγκη.² Την προπολεμική περίοδο είχε διακριθεί ως αθλητής του αμερικανικού ποδοσφαίρου (ήταν γνωστός με το παρατσούκλι Χρυσό Πόδι). Τα αθλητικά ανδραγαθήματά του διακόπηκαν πρόωρα όταν τσακίστηκε οδηγώντας με ιλιγγιώδη ταχύτητα τη μοτοσικλέτα του, σπάζοντας την πλάτη και τη λεκάνη του. Ήταν τυχερός που ανέρρωσε πλήρως.

Οι αθλητικοί τύποι δεν γίνονται πάντα διανοούμενοι, ο Χόουλι όμως αποτελούσε μονίμως την εξαίρεση στον κανόνα. Έμαθε μόνος του πέντε γλώσσες, σπούδασε καλές τέχνες στη Σορβόνη και συνέχισε ιδρύοντας μια επιτυχημένη διαφημιστική εταιρεία μεσούσης της μεγάλης οικονομικής ύφεσης του 1929. Είχε το ταλέντο να πετυχαίνει σε ό,τι καταπιανόταν, λίγο καλύτερα από οποιονδήποτε άλλον»³ έλεγε ένας από τους συμμαθητές του στο Πανεπιστήμιο της Νέας Υόρκης.

Τώρα έπρεπε να ηγηθεί των Αμερικανών κληρωτών της κοινής Βρετανικής και Αμερικανικής Στρατιωτικής Διοίκησης του Βερολίνου, καθήκον της οποίας ήταν η διοίκηση των δυτικών τομέων της διαιρεμένης γερμανικής πρωτεύουσας. Θα υπηρετούσε επίσης στην αποτελούμενη από τις τρεις δυνάμεις Κομαντατούρα, η οποία θα ασχολούνταν με θέματα που αφορούσαν την πόλη στο σύνολό της. Έτσι, θα είχε συχνές επαφές με τους Σοβιετικούς εταίρους του.

Ο Χόουλι στρατολόγησε στα γρήγορα την ομάδα του: ο βασικός βοηθός του από όσους εντάχτηκαν στην Α1Α1, ο αντισυνταγματάρχης Τζον Μαγκκί-νις, ήταν ο πρώτος που αποβιβάστηκε στη Νορμανδία, ενώ ο κυριότερος επίλεκτος σκοπευτής του (ο οποίος επιφορτίστηκε με την ασφάλειά του) ήταν ο

λοχαγός Τσαρλς Λεονέτι, ένα πρώην στέλεχος του FBI, με φοβερές επιδόσεις στη σκοποβολή. Μέσα σε μερικές εβδομάδες, ο Χόουλι είχε στρατολογήσει πολλούς ανθρώπους με ειδικές γνώσεις και την απαραίτητη πείρα ώστε να διοικήσουν μια ερειπωμένη πόλη.

Η ομάδα του για το Βερολίνο δεν ήταν μια μάχιμη μονάδα, ούτε και είχε σχεδιαστεί για να εισέλθει μαχόμενη στο Βερολίνο· υποστηριζόταν από τον βρετανικό και τον αμερικανικό στρατό. Καθ' οδόν προς το Βερολίνο, όμως, ο Χόουλι περίμενε να ανακύψουν προβλήματα, γι' αυτό και συμβούλευσε τους άντρες του, αν επρόκειτο να πυροβολήσουν με πιστόλι, να χρησιμοποιήσουν το δικό τους σύστημα για να σκοτώσουν. Επέμενε επίσης οι άντρες να βρίσκονται στην καλύτερη δυνατή φυσική κατάσταση. Για τον σκοπό αυτόν, καθιέρωσε ένα εξαντλητικό πρόγραμμα εξάσκησης.

«Είχα μαζί μου τρεις ή τέσσερις άσους στο τζούντο, και κάθε αξιωματικός και απλός στρατιώτης έμαθε όλα τα βρόμικα κόλπα της μάχης εκ του συστάδην. Οι μεγαλύτερης ηλικίας δεν υποχρεούνταν να καταφύγουν σε δύσκολα ακροβατικά»,⁴ αλλά ακόμα και αυτοί μάθαιναν πώς να προφυλάγονται σε μια μάχη σώμα με σώμα.

Προς μεγάλη του ευχαρίστηση, ο Χόουλι «τσίμπησε» μια νεαρή Γαλλίδα γλωσσολόγο, την Ελέν-Αντουανέτ Γουντς, η οποία ήταν και πανέξυπνη και ταλαντούχα. «Είχα μερικούς δισταγμούς, σχετικά με το αν έπρεπε να πάρω μαζί μου μια νέα κοπέλα» ομολόγησε. «Αποφάσισα όμως πως, αν εκείνη ήταν πρόθυμη να το ρισκοκινδυνεύσει, εγώ δεν μπορούσα να φανώ τόσο αγενής ώστε να απορρίψω μία κυρία». Εκτός των άλλων, αυτό του έφτιαχνε τη διάθεση. «Έχοντας στο γραφείο μου αυτή την κομψή, ικανή Γαλλιδούλα ανέβαινε το γόητρό μου».⁵

Η ίδια η Γουντς επιθυμούσε διακαώς να πάει στο Βερολίνο. «Υπήρχαν βεβαίως κάθε είδους περιπλοκές, επειδή απαγορευόταν στις γυναίκες των Συμμάχων να εισέλθουν στη Γερμανία».⁶ Ο Χόουλι ξεπέρασε γρήγορα όλες τις δυσκολίες. Της έδωσε ένα ατσάλινο κράνος, ένα πιστόλι, έναν σωματοφύλακα και της είπε ότι θα ήταν η πρώτη γυναίκα των Συμμάχων που θα έμπαινε στο Βερολίνο.

Ο Χόουλι ήξερε ότι η κατάτμηση μιας από τις μεγαλύτερες ευρωπαϊκές πρωτεύουσες σε τρεις χωριστούς τομείς θα αποδεικνυόταν εφιάλτης για την επιμελητεία επειδή τα δίκτυα του γκαζιού, του ηλεκτρικού, της υδροδότησης και της αποχέτευσης δεν αντιστοιχούσαν στα όρια των τομέων. Αν έπρεπε

να αποκατασταθούν οι παροχές, αυτό θα απαιτούσε στενή συνεργασία των Βρετανών και των Αμερικανών με τους Σοβιετικούς συμμάχους τους. Ακόμα μεγαλύτερο πρόβλημα αποτελούσαν τα τρόφιμα. Για τον ανεφοδιασμό του σε φρέσκο κρέας και λαχανικά, το Βερολίνο εξαρτιόταν από τα πλούσια αγροκτήματα των επαρχιών του Βρανδεμβούργου και της Πομερανίας, που βρίσκονται στα ανατολικά της πόλης. Οι επαρχίες αυτές βρίσκονταν ήδη στα χέρια του Κόκκινου Στρατού, και τούτο σήμαινε ότι, αν οι δυτικοί Σύμμαχοι έπρεπε να θρέψουν τον πληθυσμό, θα εξαρτιόνταν μονίμως από την καλή θέληση του Στάλιν.

Η μεγαλύτερη έγνοια του Χόουλι ήταν το γεγονός ότι το Βερολίνο εισχωρούσε κατά 177 χιλιόμετρα στη σοβιετοκρατούμενη ζώνη της Γερμανίας και είχε μετατραπεί σε ένα νησί μέσα σε μια κόκκινη θάλασσα. Η μόνη διά ξηράς πρόσβαση στο Βερολίνο γινόταν είτε οδικώς είτε σιδηροδρομικώς, περνώντας μέσα από εδάφη που ελέγχονταν από τον Κόκκινο Στρατό. Ο Φρανκ Χόουλι θεωρούσε τόσο ζωτική για την ομάδα του την άφιξη της στην πόλη πριν από την άφιξη των Ρώσων, ώστε πρότεινε μαζική ρίψη αλεξιπτωτιστών στο Βερολίνο, όπως ακριβώς έκαναν οι Βρετανοί και οι Αμερικανοί στη Νορμανδία, με τους τυχοδιώκτες του της Α1Α1 να προσγειώνονται μαζί με την 1η Αερομεταφερόμενη Μεραρχία. Αυτή όμως ήταν μια τόσο τολμηρή και τόσο παρακινδυνευμένη πρόταση, ώστε οι διοικητές των Συμμάχων την απέρριψαν ως ανεφάρμοστη.

Των στρατιωτών της Βρετανικής Στρατιωτικής Διοίκησης του Βερολίνου ηγείτο ο ταξίαρχος Ρόμπερτ «Λούνεϊ» Χιντ, ένας αξιωματικός του ιππικού μανιακός με την ακρίβεια, του οποίου η συμπεριφορά και η εμφάνιση διαμορφώθηκαν κατά την παραμονή του στη βρετανική Ινδία. Ο Χιντ έμαθε τις διαλέκτους ουρντού και παστούν στο Κασμίρ, πολέμησε σε αψιμαχίες στα βορειοδυτικά σύνορα και έπαιζε πόλο με τους συναδέλφους του αξιωματικούς, χτυπώντας τη μπάλα με τέτοιο θράσος ώστε επελέγη για να εκπροσωπήσει τη Μεγάλη Βρετανία στους Ολυμπιακούς του Βερολίνου το 1936.

Ο αθλητικός ανταγωνισμός του με τους Γερμανούς πήρε σοβαρότερη μορφή μετά το ξέσπασμα του πολέμου. Τότε τοποθετήθηκε στη Βόρεια Αφρική με το 15ο/19ο Σύνταγμα των Βασιλικών Ουσάρων, και βρέθηκε να παίζει το θανάσιμο παιχνίδι της γάτας με το ποντίκι με το Afrika Korps του Ρόμελ. Συ-

νοδεύοντας πάντα φορτηγά οχήματα, οδηγούσε το θωρακισμένο όχημά του με τρελή ταχύτητα μέσα από τις εχθρικές γραμμές, πετώντας σύννεφα καυτής άμμου στους ουρανούς της ερήμου. «Μην πυροβολείτε» έγενεφε στους άντρες του που ακολουθούσαν. «Εγώ είμαι!»⁷

Μετά τη μάχη για τη Νορμανδία, στον Χιντ προσφέρθηκε ο διορισμός στο Βερολίνο, εφόσον θεωρούνταν ότι διέθετε όλα τα απαραίτητα προσόντα: Τόλμη, αποφασιστικότητα, σοφία, υπέρτατο θάρρος και βαθύ αίσθημα ευθύνης.⁸ Είχε επίσης μια απολαυστική δόση λόξας, η οποία έγινε η αιτία να αποκτήσει το παρατσούκλι Looney –«Τρελάρας»–, μαζί με ένα ακόρεστο πάθος για τις πεταλούδες. «Έχει κανείς ένα σπιρτόκουτο;» ρώτησε ενώ δίνονταν εντολές στο πεδίο της μάχης στη Νορμανδία, και εκείνος μόλις είχε σταμπάρει ένα σπάνιο είδος κάμπιας. Ένας αγχωμένος κατώτερος αξιωματικός τον αποπήρε, λέγοντάς του ότι δεν ήταν ώρα να μελετά τη φύση. «Μην είσαι τόσο ηλίθιος, Μάικ» είπε ο Λούνεϊ. «Μάχες μπορείς να δίνεις καθημερινά στη ζωή σου, μια τέτοια κάμπια όμως μπορεί να μην τη δεις ούτε σε δεκαπέντε χρόνια».⁹

Ο ταξιαρχος Χιντ είχε το ορμητήριό του αρχικά στο Γουίμπλεντον, από όπου ξεκίνησε να στρατολογεί άτομα για την ομάδα του στη στρατιωτική διοίκηση. Μερικοί από αυτούς ήταν πολίτες – στελέχη της κατασκοπείας, γλωσσολόγοι, δικηγόροι και μηχανικοί, με ειδίκευση χρόνων στον τομέα τους. Άλλοι ήταν στρατιώτες σκληραγωγημένοι μέσα στα πέντε χρόνια του πολέμου. Τη στρατολόγηση διενεργούσαν νεαρές κυρίες από τη Βοηθητική Υπηρεσία Εδάφους. Η Χίλντα Γουίτσελ και η Πέγκι Κούνι συμπεριλαμβάνονταν στις κυρίες που όφειλαν να ανακαλύψουν οποιονδήποτε είχε τις απαραίτητες δεξιότητες ώστε να ανοικοδομήσει μια ερειπωμένη πόλη.

Για τον ταξιαρχο Χιντ η σφυρηλάτηση στενής συνεργασίας με τους Σοβιετικούς συμμάχους ήταν ζήτημα ζωτικής προτεραιότητας. Αυτή ήταν η κυβερνητική πολιτική, και δικό του καθήκον ήταν να διασφαλίσει την κατά γράμμα εφαρμογή της. Κατά τις πρώτες εβδομάδες του 1945 μάζεψε γνώμες μεταξύ των Σοβιετικών συνεργατών του, όντας πρόθυμος για προκαταβολικές επαφές πριν από τη συνάντησή τους στο Βερολίνο, δεν έλαβε όμως καμία απάντηση. Απογοητεύτηκε· μια απάντηση θα ήταν ευγενής, απορρίφθηκε όμως ως ατυχής παράβλεψη από την πλευρά τους.

Εκείνος ήταν αποφασισμένος να μην κρίνει εκ των προτέρων τους Σοβιετικούς, και ανησύχησε όταν άκουσε κάποιους από τους άντρες του να εκφράζονται υποτιμητικά για αυτούς. Τους πίεσε να είναι πιο ανοιχτόμυαλοι.

«Παρατήρησα την τάση να κρίνετε σχεδόν αυτόματα τους κομμουνιστές με καχυποψία» τους είπε, προτού τους πληροφορήσει ότι στις τάξεις των Σοβιετικών υπάρχουν «πολλοί ειλικρινείς και ικανοί άντρες, που έχουν αξιόλογη συνεισφορά».

Η ομάδα του αποτελούσε τους σημαιοφόρους του ρόλου της Βρετανίας στον μεταπολεμικό κόσμο, κάτι που ενδιέφερε τον Χιντ στον ίδιο βαθμό με τον Τσόρτσιλ. «Το παράδειγμα που δίνουμε είναι ζήτημα τεράστιας σημασίας. Το γόητρο της Βρετανικής Αυτοκρατορίας ποτέ δεν ήταν υψηλότερο από όσο σήμερα, και από εμάς εξαρτάται να καταλάβουμε ότι, σε καμία περίπτωση, δεν πρέπει να το μειώσουμε».¹⁰ Και καθώς κοιτούσε προσεκτικά τους ρωμάλεους νεαρούς κληρωτούς του, το μόνο που μπορούσε να ελπίζει ήταν ότι αυτοί θα κατάφερναν να αντισταθούν στους πειρασμούς που σίγουρα θα τους προσφέρονταν στο Βερολίνο.

Ένας από τους πρώτους απεσταλμένους του Χιντ ήταν ένας ζωηρός νεαρός αντισυνταγματάρχης ονόματι Χάρολντ «Τιμ» Χέις, ένας άνθρωπος-σίφουνας, με λεπτά χαρακτηριστικά, ένα ωραίο κασκέτο με γείσο και αφοσίωση στο έργο του «που υπερέβαινε κατά πολύ τα φυσιολογικά όρια του καθηκοντος».¹¹ Μεταξύ των πολλών καθηκόντων του, ο Χέις ανέλαβε ανεπίσημα να καταγράψει τις περιπέτειες της νεοσύστατης ομάδας του Βερολίνου, σημειώνοντας τα σκαμπανεβάσματα που επρόκειτο να σημειωθούν στο μέλλον. Η δακτυλογραφημένη αναφορά του, πάντα αδημοσίευτη ύστερα από ογδόντα χρόνια, αποτελεί ένα μοναδικό χρονικό των εξαιρετικών γεγονότων τα οποία έμελλε να επακολουθήσουν.

Η ομάδα του Χιντ αναπτύχθηκε ταχύτατα μέσα στις λίγες πρώτες εβδομάδες, και πολύ σύντομα υπήρξε μεγάλη πίεση στη δουλειά τους, «την οποία επέσπευδε η επικείμενη κατάρρευση του εχθρού».¹² Η πίεση αυτή αυξήθηκε ακόμα περισσότερο όταν έλαβαν εντολές να μεταφερθούν στη Γαλλία μέσα στις πρώτες εβδομάδες του 1945· εκεί, κάπου 72 χιλιόμετρα νοτιοανατολικά του Παρισιού, ο στρυφνός ταξίαρχος θα συναντούσε τον Αμερικανό αντικαταστάτη του, τον συνταγματάρχη Φρανκ Χόουλι.

Μόλις ο συνταγματάρχης Χόουλι έμαθε ότι η ομάδα του ταξίαρχου Χιντ ερχόταν από το Γουίμπλεντον, θεώρησε καθήκον του να βρει καταλύματα τόσο για τους άντρες του όσο και για τους άντρες του ταξίαρχου. Ο Χόουλι κατέφθασε

στην Μπαρμπιζόν, σε απόσταση μιας ώρας από το Παρίσι. Ήταν ένα μέρος που γνώριζε καλά, καθώς περνούσε εκεί τα Σαββατοκύριακα του στα τέλη της δεκαετίας του '20, την εποχή που σπούδαζε στη Σορβόνη. Ένα βουκολικό ειδυλλιακό μέρος στην καρδιά του δάσους του Φοντενεμπλό, με διάσπαρτους ξενώνες και πολλά αγριογούρουνα.

Όντας άνθρωπος που δεν δίσταζε ποτέ, ο Χόουλι οδήγησε τον στόλο των τζιπ του από τη γαλλική πρωτεύουσα, προχώρησε στην επίταξη των πιο ευρύχωρων σπιτιών και των ξενοδοχείων (μαζί με μαγείρους, καθαρίστριες, και το υπόλοιπο υπηρετικό προσωπικό) και στη συνέχεια «εγκατέστησε ένοπλους φρουρούς σε όλα τα κτίρια», ώστε να εμποδίσει οποιονδήποτε άλλο κλάδο του στρατού να τους κάνει έξωση. «Σε εμπόλεμη περίοδο» δήλωσε στους άντρες του «η κατοχή δεν αποτελεί τα εννέα δέκατα του νόμου, αποτελεί τα δέκα δέκατα».¹³

Μέσα σε λίγες ώρες, η αμερικανική ομάδα του είχε τον πλήρη έλεγχο του σημείου, και τριγύριζε στην κεντρική οδό όπως τριγυρούσαν οι παράνομοι στους δρόμους της Άγριας Δύσης. Η αστερόεσσα κυμάτιζε στο επιτελείο του Χόουλι στην Γκραν Ρι και τα αμερικάνικα τζιπ και τα ημιφορτηγά ήταν παρκαρισμένα στον κεντρικό δρόμο. Την ώρα που η ομάδα του ταξίαρχου Χιντ κατέφθανε από το Γουίμπλεντον, ο Χόουλι είχε ήδη τον απόλυτο έλεγχο της κατάστασης. Ήταν αδύνατον ο Χάρολτ Χέις να μη νιώσει ότι τον είχαν υποσκελίσει εντελώς οι Αμερικανοί, ιδίως όταν χρειάστηκε να βρει κατάλυμα. «Το θέμα ήταν απλώς να κρατήσουν για λογαριασμό τους τα καλύτερα καταλύματα και να δώσουν ό,τι απέμεινε στους Βρετανούς».¹⁴

Η πρώτη συνάντηση μεταξύ Χιντ και Χόουλι είχε όλα τα χαρακτηριστικά μιας καταστροφής. Ο Αμερικανός συνταγματάρχης θίχτηκε, επειδή είχε να απαντήσει σε έναν ταξίαρχο της παλιάς σχολής με την καμπανιστή προφορά των ιστορικών κομητειών γύρω από το Λονδίνο. «Μου ήταν ανιαρό να υπηρετώ υπό τις διαταγές κάποιου» έγραψε στο ημερολόγιό του. «Αν μπορούσα να έχω επιλογή, ουδέποτε θα υπηρετούσα υπό τις διαταγές ενός Βρετανού αξιωματικού». Ήταν επίσης έξαλλος που δεν προήχθη σε βαθμό ανάλογο με τον βαθμό του Χιντ. «Ήμουν απλώς ένας συνταγματάρχης, που εκπροσωπούσα το ισχυρότερο έθνος στον κόσμο».¹⁵ Ήταν μια ταπείνωση που την πήρε κατάκαρδα.

Ούτε ο ταξίαρχος Χιντ πείστηκε να έχει έναν Αμερικανό υπαρχηγό. Οι Αμερικανοί δεν διέθεταν λεπτότητα, ούτε είχαν αίσθηση της φινέτσας. Έτρω-

γαν μαρμελάδα στο πρωινό τους και άφηναν αγυάλιστα τα κουμπιά τους. Ακόμα χειρότερα, δεν είχαν σφρίγος. Δεν ήταν να απορεί κανείς που οι Βρετανοί και όχι οι Αμερικανοί απέκτησαν αυτοκρατορία.

Αν και οι οιωνοί ήταν κακοί, η ίδια η συνάντηση αποδείχθηκε μια αποκάλυψη. Όταν οι δύο άντρες αντίκρισαν ο ένας τον άλλον, υπήρξε μια στιγμιαία έλξη η οποία εξελίχθηκε σε βαθιά φιλία. Ο Χιντ έτρεφε βαθύ θαυμασμό για την παλικαριά του Χόουλι, ενώ η έντονη ενεργητικότητα του ταξίαρχου κατέκτησε τον Χόουλι. Οι δύο διοικητές ήταν διαμετρικά αντίθετοι, και ωστόσο παραδόξως έμοιαζαν: δύο ανυπόμονοι πολεμιστές που κρατούσαν από κοινού τη μοίρα του Βερολίνου στα χέρια τους.

Η ομαδική δουλειά ήταν το μάντρα του Χόουλι. Το μεγαλύτερο πρόβλημα που αντιμετώπιζε η ομάδα του Βερολίνου, όπως το έβλεπε εκείνος, ήταν η υπεροψία των 110 στρατολογημένων αξιωματικών του Χιντ. «Όλοι ανεξαιρέτως είναι μέλη της αριστοκρατίας των γαιοκτημόνων και συντηρητικοί» έλεγε. «Από συναισθηματική άποψη, τους έρχεται δύσκολο να υποκλίνονται ενώπιον πλούσιων Αμερικανών που δεν διαθέτουν τα προσόντα των τζέντλεμαν, τα οποία εκείνοι θεωρούν σημαντικά». Όντως, εκείνοι φαινόταν να θεωρούν όλους τους Αμερικανούς «βαρβάρους και είχαν μια ανισόρροπη αντίληψη για τις ταξικές διακρίσεις». Ο Χόουλι θεωρούσε ότι η συμπεριφορά τους οφειλόταν στο ότι πέρασαν υπερβολικά πολύ χρόνο στην Ινδία, «συναλλασσόμενοι με υποδεεστέρους στις αποικίες».¹⁶

Εντούτοις οι ογδόντα Αμερικανοί που υπηρετούσαν υπό τις διαταγές του Χόουλι ήρθαν μεταφέροντας τις δικές τους προκαταλήψεις. «Δεν γουστάρω τους Βρετανούς» είπε κάποιος Τζ. Ι. στον Χάρολντ Χέις. «Εσείς δεν μπορείτε να φάτε, δεν μπορείτε να πιείτε, δεν μπορείτε να μιλήσετε και δεν μπορείτε να περπατήσετε καταπώς πρέπει. Είστε απλώς άξεστοι. Κι εμείς, διάολε, περνάμε ώρες ολόκληρες εκεί στην πατρίδα για να μαθαίνουμε στα παιδιά πώς να μην τρώνε σαν κι εσάς».¹⁷

Ο Χόουλι ένωσε πως τέτοια εχθρότητα αποτελούσε σοβαρό πρόβλημα για μια ομάδα για την οποία επιτακτική ανάγκη ήταν να παρουσιάζει ένα ενιαίο μέτωπο στις δοσοληψίες με τους Σοβιετικούς συμμάχους της. Αν ποτέ η κατάσταση στο Βερολίνο οξυνόταν, ήταν ζωτική ανάγκη οι δικοί του άντρες και εκείνοι του ταξίαρχου Χιντ να μπορούν να συνεργαστούν ως σύμμαχοι. Ήθελε «ανθρώπους που να γνωρίζουν και να συμπαθούν οι μεν τους δε, ούτως ώστε, όταν θα αντιμετωπίζαμε δυσκολίες με τη δουλειά μας στο Βερολί-

νο, να πρέπει απλώς να παραμερίσουμε τα προβλήματα, επειδή τα ζητήματα της προσωπικότητας θα είχαν λυθεί». Γι' αυτό και άρχισε να οργανώνει εξορμήσεις με σκοπό τη σύσφιξη των σχέσεων, οι οποίες περιλάμβαναν κυνήγι αγριογούρουνου, ορειβασία και νυχτερινές εξόδους στο Παρίσι. «Ελάχιστες αρλούμπες και μπόλικη διασκέδαση» όπως το έθετε. Υιοθέτησε μάλιστα και δυο μικρά αγριογούρουνα, τους αδελφούς Σμιθ, ως μασκότ της ομάδας του Βερολίνου, και ορκίστηκε να τα μεταφέρει μέχρι τη γερμανική πρωτεύουσα.

Η προσέγγισή του λειτούργησε στην εντέλεια. «Εκείνοι έμαθαν να σεβόμαστε εμάς, κι εμείς μάθαμε να σεβόμαστε αυτούς» έλεγε αναφερόμενος στους Βρετανούς. Η ψυχρότητα των Βρετανών ήταν, όπως αποκαλύφθηκε, επιφανειακή. Οι άντρες του ταξίαρχου Χιντ έκαναν σκληρό παιχνίδι και σκληρή δουλειά, και αυτό τους έκανε «τους καλύτερους συντρόφους στον κόσμο μετά τις ώρες της δουλειάς, κι έτσι σύντομα αρχίσαμε να έχουμε αυθόρμητα τραπέζια και κοκτέιλ πάρτι».¹⁸

Η ομάδα του Βερολίνου αντιμετώπιζε ένα σοβαρό μειονέκτημα το οποίο δεν μπορούσε να λυθεί εύκολα: ελάχιστοι από τους κληρωτούς είχαν επισκεφθεί στο παρελθόν την πόλη που πήγαιναν να σώσουν. Ο ταξίαρχος Χιντ πέρασε εκεί μερικές ημέρες πριν από οκτώ χρόνια, κατά τη διάρκεια των Ολυμπιακών Αγώνων, το ορμητήριό του όμως βρισκόταν στο Σαρλότενμπουργκ, στα δυτικά της πόλης, εκεί όπου ο Χίτλερ έχτισε το νέο ολυμπιακό στάδιο. Εκτός αυτού, η επίσκεψή του αποτελούσε εξαίρεση. Οι περισσότεροι από αυτούς που τραβούσαν για το Βερολίνο, ασχέτως αν ήταν Βρετανοί ή Αμερικανοί, θα μπορούσαν θαυμάσια να τραβάνε και για το φεγγάρι.

Και όμως, μία εκδοχή του Βερολίνου παρουσιαζόταν στους κινηματογράφους της Βρετανίας και της Αμερικής τα τελευταία έξι χρόνια. Για πολλά από τα μέλη της ομάδας των Συμμάχων, η γερμανική πρωτεύουσα ορθωνόταν ως σύμβολο του σκότους στην καρδιά του χιλιόχρονου Ράιχ του Χίτλερ. Με τα καθημερινά *Επίκαιρα* της Ραθέ είχαν γίνει οικεία τα μνημεία της πόλης: το Ράιχσταγκ με τον θόλο του, η οχυρή Καγκελαρία του Ράιχ, και η μεγαλειώδης λεωφόρος Ούντερ ντεν Λίντεν με τις ναζιστικές σβάστικες κρεμασμένες στις φιλύρες.

Ένας κληρωτός, ο Γουίλφρεντ Μπάιφορντ-Τζόουνς, είχε επισκεφθεί τη γερμανική πρωτεύουσα λίγο προτού ξεσπάσει ο πόλεμος και θυμόταν τα χιτλερικά τάγματα εφόδου να κάνουν πορεία στην Ούντερ ντεν Λίντεν με ακρίβεια ρολογιού, «συνοδευόμενα από πομπώδη πρωσικά εμβατήρια».¹⁹

Ένα άλλο μέλος της ομάδας, ο Τζορτζ Κλερ, είχε επισκεφθεί το προπολεμικό Βερολίνο, σε τελείως διαφορετικές περιστάσεις όμως. Η οικογένειά του ήταν Εβραίοι πρόσφυγες από τη Βιέννη, οι οποίοι συγκαταλέγονταν στους ελάχιστους στους οποίους δόθηκε άσυλο στο Ελεύθερο Κράτος της Ιρλανδίας, και είχαν έρθει στο Βερολίνο για να πάρουν τις βίζες τους για να μεταναστεύσουν.

Ο Κλερ είπε στους συντρόφους του ότι γοητεύτηκε από τα πρόστυχα θέλγητρα του Βερολίνου. Ελάχιστοι Βερολινέζοι ήταν ένθερμοι ναζί, και εκείνος ένιωσε ότι η πρωτεύουσα «φορούσε ατημέλητα το καφέ πουκάμισό της, ξεκούμπωτο και με τον γιακά ανοιχτό».²⁰ Αυτή ήταν μια ιστορική αλήθεια: Στις εκλογές του 1933 στο Βερολίνο, οι οποίες έγιναν δύο μήνες αφότου ο Χίτλερ έγινε καγκελάριος, οι ναζί πήραν κάτι παραπάνω από το ένα τρίτο των ψήφων.

Μεταξύ των αξιωματικών, των στρατιωτών και των πολιτών που έρχονταν εκείνη την άνοιξη στο Βερολίνο υπήρχαν επίσης και κάποιοι λίγοι με γλυκές πονηρές αναμνήσεις από τη γερμανική πρωτεύουσα κατά την εποχή της ακμής της τη δεκαετία του '20. Μεγαλύτεροι σε ηλικία, πιο κοσμικοί και μερικές φορές φλογερά ακόλαστοι, ήταν οι λαμπροί νέοι που εγκαταστάθηκαν στην πόλη όταν η ζωή εκεί ήταν σκανδαλώδης και εύθυμη. Σε αυτούς συγκαταλεγόταν ο Άγγλος ποιητής Στίβεν Σπέντερ, ο οποίος περνούσε εκεί τα καλοκαίρια της νιότης του μαζί με τον φίλο του Κρίστοφερ Άισεργουντ, συγγραφέα του έργου *Αντίο, Βερολίνο*. Μαζί έπιναν κοκτέιλ τζιν σλινγκ στο κλαμπ Femina και ψάρευαν μακιγιαρισμένους και πουδραρισμένους νεαρούς στο καφέ Romanische. Στα μπαρ και στα καταγώγια η κοκαΐνη ήταν πανταχού παρούσα όπως το χιόνι τον χειμώνα. Ένα πλακάκι σκόνης, κοκαΐνη αρκετή για υπερβολικά μεγάλη διέγερση, κόστιζε μόλις δέκα σεντς.²¹ Ο Σπέντερ αναρωτιόταν αν οποιοδήποτε ίχνος από αυτόν τον μαγικά πρόστυχο κόσμο εξακολουθούσε να υπάρχει, ή αν τα δώδεκα χρόνια του Τρίτου Ράιχ σάρωσαν για πάντα το παρελθόν.

ΡΟΥΑ ΜΑΤ ΣΤΟ ΒΕΡΟΛΙΝΟ

Το πεπρωμένο του Βερολίνου σφραγίστηκε στη Διάσκεψη της Γιάλτας το 1945. Η πόλη, μαζί με την υπόλοιπη Γερμανία, επρόκειτο να διαμελιστεί μεταξύ των νικητριών δυνάμεων: των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής, της Βρετανίας, της Γαλλίας και της Σοβιετικής Ένωσης. Στα χαρτιά αυτό φαινόταν μια ρεαλιστική λύση. Στην πραγματικότητα, οι τέσσερις δυνάμεις, αφού πλέον δεν συνδέονταν με τον κοινό στόχο να νικήσουν τη Γερμανία, επανήλθαν στην προπολεμική εχθρότητα και καχυποψία.

Αντίπαλα συστήματα, αντίπαλες ιδεολογίες και αντίπαλες προσωπικότητες μετέτρεψαν τη γερμανική πρωτεύουσα σε ένα εκρηκτικό πεδίο μάχης. Τα ερείπια αυτής της άλλοτε σπουδαίας πόλης σύντομα γέμισαν κατασκόπους, γκάνγκστερ και μαυραγορίτες, που όλοι τους επιδίωκαν να επωφεληθούν από την αναστάτωση.

Μια καθηλωτική αφήγηση της κούρσας για την κατάληψη του Βερολίνου μετά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο και η ιστορία ενός άνευ προηγουμένου ανθρώπινου δράματος, που καθόρισαν και διαμόρφωσαν τον σύγχρονο κόσμο και ο αντίκτυπος των οποίων εξακολουθεί να γίνεται μέχρι σήμερα αισθητός.

«Η γραφή του έχει την ορμή ενός μυθιστορήματος, είναι όμως καλύτερη επειδή όλα είναι αλήθεια».

DAN SNOW, PODCAST THE HISTORY HIT

«Η εκλαϊκευμένη αφηγηματική ιστορία στα καλύτερά της».

WALL STREET JOURNAL

«Σαν μυθιστόρημα του Τζον Λε Καρέ».

THE DAILY TELEGRAPH

«Τονίζει τα αποκαλυπτικά γεγονότα και την ιστορία που δεν έχει ως τώρα καταγραφεί».

ANDREW ROBERTS, ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ